

Sprogets Veje. Systime (2004)

ingen personlig forbindelse mellem direktøren for ATP og borgeren.

LIX

Lix er en forkortelse for læsbarhedsindeks. Med lix-målinger kan man regne sig frem til et tal der angiver hvor let eller svær en tekst er at læse. Man når frem til en teksts lix-tal ved at lægge procentdelen af lange ord (dvs. ord på syv bogstaver og derover) sammen med det gennemsnitlige antal ord pr. punktum. Man har opstillet 5 kategorier:

lix op til 24	meget let
lix 25-34	let
lix 35-44	middelsvær
lix 45-54	svær
lix 55 og op	meget svær

ATP-citatet ovenfor er skrevet i korte punktummer, men det har alligevel et lix-tal der placerer det i den øvre ende af kategorien "svær". Det skyldes først og fremmest den høje frekvens af lange ord som *pensionsordning* og *pensionsopsparing*, mens den følgende tekst er svær at læse af andre grunde:

Såfremt en ejer overtræder den af bestyrelsen fastsatte husorden, kan foreningen iværksætte sanktioner imod ejeren i overensstemmelse med lejlovens regler om misligholdelse, hvilket medfører, at såfremt en lejer gør sig skyldig i grov eller ofte gentagen misligholdelse af sine forpligtelser over for foreningen eller et af dens medlemmer, kan bestyrelsen pålægge ham – eller hans eventuelle lejer – at fraflytte lejligheden med passende varsel.

Fraflytte er ét langt ord, *flytte fra* er to korte ord. Andre lange ord som fx *iværksætte sanktioner* og *gentagen misligholdelse* hører til juridisk fagsprog. Men når lix-tallet i denne tekst ligger omkring 100, skyldes det især periodelængden: Advokaten præciserer lovgrundlaget, og han tager højde for en række eventuelle situationer – i ét punktum på 62 ord, med indskud og ledsætningers ledsætninger. Det juridiske sprog viser i ekstrem udgave hvad skriftsproget har kapacitet til i forhold til talen. Og til at formulere lovgrundlag er det suverænt, fordi det er koncentreret og umisforståeligt for dem der skal bruge det, nemlig juristerne.

Men når advokaten eller sagsbehandleren har læst paragraffen, skal han selvfølgelig være i stand til at formidle den til klienten i et sprog denne kan kapere, og hvor man tager én ting ad gangen. Dét vil kræve mange flere ord – ligesom hvis man skal forklare en ikke-fodboldkyndig den offside-regel der i leksikonet koncentrerer sig til at der ikke må "lægges en fremadrettet aflevering til en spiller, der har mindre end to modspillere mellem sig selv og modstandermålet".³

Opgave:

Lav følgende talesprogsytringer om til klart og naturligt skriftsprog:

1. Jamen nu fx Louise, ikke, hun fik jo en advarsel, ikke, og så skulle hun tale med rektor, og så, selvom hun havde en god forklaring på fraværet, så nyttede det jo ikke noget, fordi systemet, det siger at fravær, det er fravær.